

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Національний педагогічний університет
ім. М.П. Драгоманова
Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ
Кафедра педагогіки музичної освіти
і виконавського мистецтва МДУ
Кафедра співу, диригування
та музично-теоретичних
дисциплін МДУ**

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ XXI СТОЛІТТЯ

**МАТЕРІАЛИ
V Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

Мукачево-2016

НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДОСВІД

Освітня функція музею одна з найважливіших серед форм музейної діяльності, бо саме вона як специфічна форма музейної комунікації поширює змісти, значення і цінності музейних колекцій та виправдовує існування музею як соціокультурної інституції. Музей є виявом відповідного суспільства, у якому вони постали. Вони виникають як ідея чи образ, як реакція на певні суспільні потреби. За час існування музею як інституції когнітивна і комунікативна функція музею змінювалась і продовжує змінюватись, щоб ефективно служити суспільству і його розвитку.

Залежно від взаємовідносин предметів музейних колекцій і відвідувачів музеологи розрізняють різні моделі і підходи музейної діяльності, які формувались під впливом різних суспільнополітичних умов. Змінювались способи презентації від постійних ілюстративних експозицій, коли відвідувачам демонстрували і розповідали про усталені ціннісні значення, до інтерактивних, де відвідувач через взаємодію з експонатами може емоційно переживати і розкривати цінності та інтерпретувати значення і сенси експозиції. При цьому, відповідно, змінювались методи і форми освітньої діяльності музею.

Освіта в музеї є особливою, іншою ніж у школі чи у навчальному закладі. Підставою для освіти в музеї є добра воля відвідувача, хоча для розширення можливостей самоосвіти можуть застосовуватись і організовані навчальні методи. Тому для забезпечення максимальної якості й ефективності музею музейні працівники — і не тільки освітнього відділу — повинні володіти відповідними компетенціями, щоб враховувати потреби відвідувачів різних вікових категорій, сфер зацікавлення, здібностей, знань, уподобань і різного особистого досвіду. Знання теорії навчання і вміння використовувати їх допомагає музеям створювати цікаве і різноманітне середовище, яке спонукає людей вчитися.

Розглядаючи це питання, хотіла б звернутися до теорії навчання Девіда Колба, який першим визнав, що навчання — це соціальний процес, заснований на досвіді, який старанно розвивають. Так він вивів ситуації в класі і визнав, що воно відбувається і на робочому місці, і в сім'ї, і в суспільстві — всюди, де ми збираємося і працюємо, відпочиваємо, досліджуємо, слухаємо та бачимо.

Існує чотири стилі навчання. Узагальнити, спростити й описати способи навчання складно, проте виявляти загальні відмінності під час навчання та уставленні до досвіду всетаки можливо. Кожний стиль навчання складається на основі поєднання двох способів навчання. Поєднання конкретного досвіду й умоглядного спостереження дає стиль навчання

Мрійника. Послання уможливленого спостереження й абстрактної концептуалізації — це стиль навчання *Мислителя*. *Прагматик* комбінує абстрактну концептуалізацію й активне експериментування, а *Діяч* — активне експериментування і конкретний досвід.

У стилі Мрійників притаманні домінуючі способи навчання — конкретний досвід і уможливлене спостереження. Найбільша сила полягає у здатності уявляти усвідомлення різноманітних істин та значень. Мрійник розглядає ситуацію під різними кутами зору, шукає причини і способи приписувати явищам особистісне значення. Його ставленню більше притаманне спостереження, ніж дія. Мрійники показують гарні результати, коли треба генерувати нові ідеї, наприклад під час мозкового штурму. Риси цього стилю — зацікавленість особистісними і міжлюдськими аспектами та чутливість до них. Мрійник орієнтується у світі за допомогою уяви й відчуттів.

Стиль Мислителя проявляється через домінуючий спосіб навчання — уможливлене спостереження й абстрактна концептуалізація. Сила Мислителя полягає в тому, що він здатний розробляти теоретичні моделі, які впорядковують та інтегрують точні явища. Він орієнтується на інформацію, на факти та поняття, потрібні для концептуального розуміння якоїсь теми. Ідеї перевіряються не через практичне застосування, а через логічну сув'язь, яка стоїть за ними.

У Прагматиків домінуючі способи навчання — абстрактна концептуалізація й активне експериментування. Сила Прагматика криється у його мисленні, орієнтованому на вирішення проблем, в ухваленні рішень та застосуванні абстрактних ідей на практиці. Прагматики показують гарні результати в тестах на рівень інтелекту. Це продовження їхньої позиції, згідно з якою існує тільки одна правильна відповідь на питання, тільки одне правильне рішення проблеми. Це контрастує з Мрійником, який припускає існування багатьох різних перспектив. Знання Прагматик структурує так, щоб його можна було застосувати у вирішенні специфічних проблем. Прагматики віддають перевагу технічним проблемам, а не соціальним і міжособистісним справам.

Для Діячів домінуючий спосіб навчання — активне експериментування й конкретний досвід. Таланти Діяча криються в діяннях, реалізації планів і завдань, у зануренні в новий досвід. Пошук шансів, здатність йти на ризик і активні дії — неодмінні риси цього стилю навчання, так само як здатність адаптуватися до мінливих обставин. Якщо ситуація не вписується у теорію, теорію відкладають. Це контрастує з Мислителем, який радше ще раз проаналізує дані. Підхід до проблем і ситуацій інтуїтивний і активний. Діячі схильні довіряти інформації від інших людей, ніж покладатися на власні аналітичні здібності. Діячі знають людей, серед яких живуть, але можуть бути нетерплячими й настирливими.

Така теорія навчання розглядає освіту, як циклічний процес, як частину особистісного розвитку, яка, проходячи три стадії, триває впродовж усього життя. Важливо також розглядати навчання, як соціальний процес на основі досвіду. А досвід, як результат практичної діяльності одночасно існує не тільки у формі внутрішнього індивідуального досвіду, але й у формі предметів матеріальної культури, а також у формі традицій, звичаїв, суспільно визнаних культурних ідеалів, у нормах, цінностях. Так досвід творить зв'язок між поколіннями та формує колективну пам'ять, пов'язуючи минуле з майбутнім. Орієнтуючись в призмі цих теорій минуле можна розглядати як досвід поколінь, через який музеї організують навчання.

Калин Руслана Йосипівна

ШКОЛА ЯК МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКИЙ ФЕНОМЕН

Виконавське музикознавство, що активно розвивається протягом останніх десятиліть, напрацювало ряд визначень поняття «виконавської школи», яке є одним із ключових у дослідженні процесу конвергенції в діяльності вокальних шкіл. Розуміння поняття «школи» має такі аспекти: фахово-практичний (система практичних прийомів); стилістичний (напрямок у мистецтві); духовний (група однодумців).

Стосовно мистецької школи цікавими є міркування І. Драч, здійснені в орієнтації на композиторську школу. Дослідниця вважає, що первинне виявлення творчої індивідуальності можливе лише «у модусі школи», тобто, через приєднання до загального, через його «привласнення» в роки учнівства. Первинне виявлення індивідуальної сутності митця, формування у його свідомості того важливого базового про шарку, з якого починається особистість як «якісне досягнення» (Б. Паскаль), на думку І. Драч, відбувається через засвоєння фахових навичок, оволодіння відповідними знаннями і техніками – певним технічним арсеналом, засобами кодування змістів, нормативними структурами, композиційними і жанровими моделями, тобто, становлення митця у школі відбувається через «відповідне професійне оснащення» [1, 14].

У 1990-х та особливо у 2000-2010-х роках проблема виконавської школи почала активно цікавити вітчизняних музикознавців та виконавців, що здійснюють теоретичні дослідження. Зокрема, вказана тематика стала предметом аналізу у працях Ж. Дедусенко (фортепіано), І. Котляревського (універсальна теорія школи), В. Сумарокової та інших вчених, які опрацьовують вказану проблему у проекції: на оперно-диригентську (Г. Макарєнко, В. Рожок, О. Драган); хорову (А. Лашенко, П. Ковалик,